

PERÄNKYLÄN KYLÄSUUNNITELMA 2009 – 2016

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

JOHDANTO	3
PERÄNKYLÄN JA MIKOLAN HISTORIAA	3
KOULU	3
OSUUSKAUPPA	4
LUVIAN SÄHKÖOSAKEYHTIÖ	4
PAPEROSITEHDAS	5
PRUUTTAHUONE.....	5
PERÄNKYLÄN KELLOVALIMO	5
LINJA-AUTOLIIKENNE SOOKARI OY	5
NYKYPÄIVÄN PERÄNKYLÄ JA MIKOLA	5
TULEVAISUUS	9

JOHDANTO

Kyläyhdistyksemme alueeseen kuuluvat Peränkylä ja Mikolan kylä. Tämän ensimmäisen kyläsuunnitelman tarkoituksena on muodostaa kuva kylien toiminnasta ja palveluista. Samalla pyrkimyksenä on miettiä miten palveluita voisi kehittää ja turvata.

PERÄNKYLÄN JA MIKOLAN HISTORIAA

Luvia on aikoinaan ollut merenpohjaa ja maannousu on paljastanut pitäjän eteläosassa kallio-perustan. Luvijärvestä löytyneen ruuhen tutkimusten perusteella voidaan olettaa, että Luvialahden perukassa nykyisen Peränkylän alueella on asuttu tai ainakin se on ollut kalastus-alueita 300 – 400 jKr.¹ Ensimmäinen kirjallinen maininta Luviasta on 1420 ja siinä yhteydessä mainitaan kylien nimiä, joka viittaa siihen, että täällä on silloin ollut vakiintunutta asutusta. Luvianlahden kuivumisen perusteella voidaan olettaa, että Mikolassa ja Peränkylässä on saatettu asua jo ennen kuin muualla Luvialla. Maantieteellisesti Peränkylä ja Mikola sijaitsevat hieman muuta Luviaa korkeammalla, Luvianlahden eteläpäässä, mistä on jo pitkään ollut maayhteys etelän suuntaan.²

Peränkylän ja Mikolan varhaiset asukkaat lienevät olleet yläeuralaisia ja todennäköisesti asutus on ollut suomenkielistä. Peränkylä on esiintynyt mm. muodoissa Peräby, Päreby sekä Perä ja Mikola Michola, Mickobij sekä Michoibij.³

Vanhin myllytieto Luvialta on vuodelta 1445, jolloin asiakirjoissa mainitaan Luvialla olleen puro- eli jalkamyly Luppaspurossa (nykyisessä Krämpänojassa Lemlahden ja Mikolan rajalla). Myllyoja eli Krämpänoja eli Laupjärvenoja on ilmeisesti ollut jo keskiajalla Mikolan ja Lemlahden välinen raja. Tässä ojassa tiedetään olleen ainakin kaksi myllyä. 1780-luvun isojakokartan mukaan Mikolanojassa oli kaikkiaan neljä vesimyllyä ja yksi saha. Mikolanojassa oli 1750-luvulla rakennettu sahamylly (Luvia säg eli Luvia saha). Tämä saha toimi aina 1800-luvun alkuun asti. Mikolan kylän taloilla oli yhteinen tuulimylly Hautalan mäessä, mylly oli mahdollisesti siellä jo 1700-luvulla ja se purettiin 1880-luvulla. Peränkylän tuulimylly sijaitsi hyvin lähellä mikolalaisten myllyä ja se lienee ollut käytössä samaan aikaan.⁴

Luvialahden kuivatusyhtiön toiminta vaikutti myös Peränkylän ja Mikolan alueella, sillä kylien alueella kuivatettiin uutta peltomaata. Peränkylän kantatiloja ovat Esko, Seppä ja Sahari sekä Mikolassa Evasti ja Kuko.

Peränkylässä on toiminut Leikkon ja Rautellin pajat. Sahankedolla on ollut tervahauta.

Lemlahdelta Mikolaan johtaa vanha keskiaikainen kirkkotie. Pohjanlahden rantatie siis entinen Pori – Rauma pikatie, josta parhailaan suunnitellaan uutta matkailutietä, kulkee myös molempien kylien kautta.

Koulu

Peränkylän koulu aloitti toimintansa 1896 Korvenkylässä Vanha-Marttilassa. Peränkylän Mäki-Eskolta vuokrattiin 1897 tontti koulua varten ja Pyrinön koulun vihkiäiset olivat joulukuun 21. päivä 1897. Koulun lempinimi oli Pakanamäen yliopisto. Peränkylän koulupiiriin

¹ Matti Sauramo Luvian synty. Luvian lahden parttailt. Luvia Seor ry. 2. p. 1995.

² Jenny Alatalo Tietä pitkin kylien läpi. Pohjanlahden rantatie. Ratsupolusta rannikon matkailutiekseksi. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja XV. Pori 2009

³ K.J. Lassila Luvian asutushistoriaa ja kielioloja paikannimien valossa. Luvian lahden parttailt. Luvia Seor ry. 2. p. 1995.

⁴ Lasse Wahlroos Luvian vesi- ja tuulimyllyt 1450 – 1950. Luvia Seor ry:n julkaisu 2/1992.

kuuluivat myös Korvenkylä, Lemlahti ja Mikola. Peränkylän uusi (nykyinen) koulu vihittiin käyttöön huhtikuun 4. päivä 1959.

Mikolan alakoulu perustettiin 1928 Peränkylän koulupiirin alaiseksi. Koulun toiminta päättyi 1963 ainoan opettajan jäädessä eläkkeelle. Lemlahden alakoulu perustettiin 1921 ja lopetettiin toukokuussa 1969. Lemlahden ja Mikolan lapset kävivät ajoittain vuorotellen Lemlahdella ja Mikolassa koulua, sillä joka vuosi oppilaita ei riittänyt molempiin kouluihin.

Kansalaiskoulu toimi Luvialla aluksi eri koulupiireissä, kunnes Peränkylän Pyrinnön koulu kunnostettiin ja kansalaiskoulu keskitettiin sinne. Kansalaiskoulu lopetti toimintansa 1969 peruskoulun tulon myötä.

Osuuskauppa

Peränkylän eli Mikolan myymälä avattiin Uuden-Kukon maalla Amanda Ylenin huoneistossa 1.1.1904, myymälänhoitajana toimi Frans Linnell. Vuodesta 1906 myymälä toimi omassa uudessa huoneistossa. 1.6.1949 Peränkylään avattiin uusi myymälä.⁵ Peränkylän Osuuskau-pan toiminta päättyi 29.6.1978.

Luvian sähkösakeyhtiö

Luvian sähkösakeyhtiö perustettiin 1918 valo- ja voimavirran jakelua varten yhtiön osakkaille. Luvian Sähkösakeyhtiö sijaitsi Luvian Peränkylässä Pinkjärvenojassa olevan Sahankosken varrella. Kosken putouskorkeus 17,5 metriä. Yhtiön sähkö tuotettiin kahdella 60 hevosvoiman vesiturbiinilla. Laitoksen yhteydessä toimi myös mylly, jota käytettiin viljan jauha- tukseen. Luvian Sähkösakeyhtiön toiminta päättyi 20. päivä elokuuta 1945, jolloin laitos pysäytettiin ja Luvian sähköverkko siirtyi Porin Voima Oy:n hallintaan.⁶

Turvepehkutehdas toimi Peränkylässä 1910-luvulla.

⁵ Pentti Forss Luvian Osuuskauppa R.L. 1903 – 1962. Vammalan kirjapaino 1963.

⁶ Kaarlo Kasken arkisto.

Paperositehdas

Anna Fokka oli ollut Turussa Rettig&co:n palveluksessa ja perusti oman paperossi- eli tupakatehtaan Peräncylään 1890-luvulla. Kahden tyttärensä kanssa hän valmisti savukkeita. Merkkeinä mm. Suomen weikko ja Telefooni.⁷

Pruuttahuone

eli ruiskuhuone tehtiin 1890-luvulla Saharin talon tontille. Pruuttahuone hävisi aikojen kuluessa, kunnes uusi rakennettiin 1930-luvulla Vanha-Eskon maille lähelle koulua. 2000-luvun alussa rakennusta kunnostettiin ja sai mm. uuden katon.

Peräncylän kellovalimo

Kellovalimon perusti Ulvilassa 1790 syntynyt Mikael Rostedt. Sepän oppinsa hän hankki työskennellessään Leineperin ruukilla. Luvialle hän muutti vuonna 1814. Rostedt osti Luvian Peräncylästä Uusi-Seppä -nimisen tilan, jonne hän perusti 1828 sepän pajan. Sepän töiden ohella hän viljeli maata ja myi halkoja. Aluksi hän valmisti pieniä kelloja ja kulkusia, myöhemmin hän perusti tilalleen kellovalimon. Kellovalimon keskellä oli masuuni, toisessa päässä paja ja toisessa viilaushuone. Kellovalimo perustettiin. Valimon tuotteet olivat suurista tornikelloista aina lampaantiukuihin asti.

Siihen aikaan tunnettu hokema oli ”Pium paum Maskun kellot, Kivilahden kirkonkellot, Pöytyällä puukoppa ja Luvian uudet kuparikellot.” Monen srk:n kellotapulissa on ollut Luvian kellovalimon tuotteita. Esimerkiksi Turun tuomiokirkon tornissa on Rosteadtin 1839 valama kello.

Carl Ludvig Färding oli Rostedtin etevin oppilas, joka jatkoi toimintaa pajalla mestarinsa kuoleman jälkeen. Valimo lopetettiin 1859. Kellovalimon paikalla Peräncylässä Pikku-Sepän (ent. Uusi-Seppä) tilalla on nykyisin kellovalimon muistolaatta.

Linja-autoliikenne Sookari Oy

1924 Väinö Sookari perusti yrityksen Hormistontien varteen, sieltä yhtiö muutti 1971 nykyiselle paikalle.

NYKYPÄIVÄN PERÄNCYLÄ JA MIKOLA

Peräncylä ja Mikolan kylä sijaitsevat Luvian eteläpäässä valtatie 8 molemmin puolin noin neljän kilometrin päässä Luvian keskustasta. Kylä rajoittuu etelässä Eurajoen kuntaan, pohjoisessa Väipäreen kylään, idässä Korvenkylään ja lännessä Lemlahden kylään sekä Luodonkylään. Peräncylä ja Mikola ovat molemmat laajoja kyläalueita, jotka muodostavat useita pienempiä alueita. Peräncylässä on kaksi järveä; Pinkjärvi ja Riihijärvi. Kylien läpi kulkee Korvenoja ja Mikolanoja, jotka lähtevät Pinkjärvestä ja yhtyvät Harjajuopaan sekä laskevat lopulta mereen.

Satakuntaliiton maakuntakaavassa mainitaan kyllistämme arvokkaana kallioalueena Naskalin-kalliot ja Alholankallio. Naskalinkalliolla on nähtävissä sekä Satakunnan hiekkakivi että vähän tätä nuorempi oliviinidiabaasi. Hiekkakiven ikä on 1 300-1 400 miljoonaa vuotta. Valta-kunnallisesti arvokkaana kulttuurihistoriallisena kokonaisuutena mainitaan Peräncylän voima-

⁷ Satakunnan Kansa 12.3.2001.

asema. Maakuntakaavassa mainitaan lisäksi Mikolan kulttuurimaisema. Sekä muinaismuisto-kohteena Saharin tilalla olevat pronssikautiset hautaröykkiöt.⁸

Kuten edellä todettiin kylien läpi kulkee valtatie 8, jonka vilkas liikenne aiheuttaa päivittäin vaaratilanteita, sillä risteysalueilta puuttuvat kunnolliset tien levennykset. Erityisesti koulun kohdalla alkava Peränkyläntie kaipaisi valtatielle levennyksen, jotta tien käyttö olisi turvallisempaa. Linja-autoyhteydet ovat hyvät niin Porin kuin Rauman suuntaan ja myös Luvian keskustaan on helppo päästä linja-autolla.

Luvian peruskoulun 3. ja 4. luokat on jaettu kahteen sivukouluun, Peränkylään ja Niemenkylään. Koulu tarjoaa lapsille ainutlaatuisen mahdollisuuden tutustua luontoon ja ympäröivään maastoon. Välitunneilla on monenlaista puuhailua koulun lähialueella metsäisessä maastossa.

Peränkylän koulu on nykyisin ainoa kunnallinen palvelu, joka kaikille kyläläisille on tarjolla, sillä koululla toimii kirjaston lainausasema, joka on avoinna perjantaisin klo 9.30 – 11.30. Lisäksi koululla kokoontuu kerran viikossa kaksi kuntoliikuntaryhmää ja lisäksi kyläyhdistys on järjestänyt koululla talviaikana tapahtumia mm. kaikille avoimia kursseja. Koulun lipussa on liehunut lippu aina virallisina liputuspäivinä. Siitä ovat pitäneet huolen aktiiviset kyläläiset, jotka vuorollaan ovat olleet liputusvuorossa.

Lisäksi sekä Peränkylässä että Mikolassa toimii kunnallinen perhepäivähoitaja.

Koulun yhteydessä on kaikille tarkoitettu jätteen kierrätyspiste sekä kyläyhdistyksen hoidossa oleva aikakauslehtien kierrätyslaatikko.

Peränkylän ja Mikolan alueella on runsaasti kesäasukkaita niin järvien rantamilla kuin vanhoissa ”mummon mökeissä”. Kesäinen kylänraitti on muutenkin vilkas ja kyläyhdistyksen Suuli tarjoaa monenlaista tapahtumaa kesän aikana.

Peränkylän Pienviljelijäyhdistys ry rakensi 1951 omistamalleen tontille Suulin, nimenmuutoksella yhdistyksestä tuli Peränkylän kyläyhdistys ry 2006. Nykyisin Suuli on ahkerassa käytössä lähinnä kesäaikana ja talviaikana kyläläisten kokoontumispaikkana ovat olleet koulun tilat.

⁸ <http://www.satakuntaliitto.fi/linkkitiedosto.aspx?taso=2&id=571&sid=371>. Luettu 20.9.2009

Kauhanevan patikkaretkellä 21.10.2007.

Peränyläläiset Somerolla kesällä 2008.

Ryijynäyttely Suulilla kesällä 2008.

Peränkylässä ja Mikolassa on parisenkymmentä maanviljelystilaa sekä Mikolassa oleva nautakarja ja hevostila.

Muuta yritystoimintaa on mm.

Kuljetus Talasma Oy (Keijo Talasma)

Puusepäntiike Jussi Laine

Puusepäntiike Pikku Seppä (Jan-Erik Pudas)

Mäntykaluste Nikkonen (Jouni Nikkonen)

PK – Kotityöpalvelu (Pirkko Fagerström-Lähtölä)

Monialapalvelu Ahola (Samu Ahola)

Tiivi Oy (Aimo Airasmaa)
Red Point (Anne Oksa)
Perecor Works Oy (Erkka Pere)
Matkavakka (Marja Kaski)
Rakennus Karumaa Oy (Ari Ilmonen)

Väestö

Peränkylässä on tällä hetkellä⁹ 217 asukasta ja Mikolassa 93 asukasta. Eli kylämme ovat varsin elinvoimaisia, mikä käy ilmi myös oheisesta taulukosta ikäjakauman osalta.

	0 – 16v.	17 – 50v.	yli 51v.
Peränkylä	39	75	103
Mikola	19	36	38

TULEVAISUUS

Kylien tulevaisuus näyttää melko hyvältä, sillä asutus on vakiintunutta ja molempiin kyliin on muuttanut lapsiperheitä. Lasten ja myös aikuisten turvallisuuden kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että valtatie 8 varteen saisimme kevyenliikenteenväylän, jota pitkin olisi turvallista kulkea Luvian keskustaan.

Koulun säilyminen toiminnassa olisi hyvin tärkeää, sillä se tarjoaa harrastusmahdollisuuksia myös aikuisille kyläläisille. Koululla voisi tulevaisuudessa järjestää entistä enemmän ilta- ja viikonlopputoimintaa. Erilaiset kurssit ja tapahtumat antaisivat kyläläisille mahdollisuuden kokoontua yhteen ja tavata toisiaan mielenkiintoisten harrastusten parissa. Koulun pihapiirissä olevia leikkivälineitä tulisi kunnostaa niin, että ne tarjoisivat turvallisen ja miellyttävän leikkiympäristön myös kyliemme pienimmille asukkaille.

Koulun yhteydessä olevaa pelikenttää voisi käyttää laajemminkin hyödyksi. Kesällä se on ollut mm. agility -harrastajien käytössä. Talvella kentällä olevassa kaukalossa on mahdollisuus luisteluun. Koulun lähimaastossa olevaa pururataa tulisi kunnostaa edelleen ja pidentää sitä luontopoluksi, joka houkuttelisi ihmisiä liikkumana lähimaastossa. Polusta voisi tehdä kiinnostavammalta esim. erilaisilla infotauluilla alueen kasvillisuudesta.

Koululla toimiva kirjaston lainausaseman tulisi olla avoinna myös iltaisin, jolloin se palvelisi myös kylien työssäkäyvää väestöä.

Linja-autoliikenne Peränkylästä ja Mikolasta Luvian kulkee hyvin, samoin yhteydet Porin ja Rauman suuntaan ovat hyvät. Pikavuoropysäkin saaminen Peränkylään olisi hyvä parannus linja-autoyhteyksiin.

⁹ Väestörekisterin tieto 25.9.2009.